

ZAPISKI HISTORYCZNE

POŚWIĘCONE HISTORII POMORZA
I KRAJÓW BAŁTYCKICH

TOM XLI — ROK 1976

TORUŃ 1977

U.I.C.C.
AUG 3 1978
LIBRARY

TREŚĆ TOMU XLI — 1976

Artykuły

	Zesz.	Str.
Biskup Marian — Stan i potrzeby badań nad państwem krzyżackim w Prusach (w. XIII—początek XVI)	1	21
Boockmann Hartmut — Jan Falkenberg i jego obrona zakonu krzyżackiego	4	61
Chmielewski Stefan — Gospodarstwo stawowe zamku malborskiego w latach 1396—1420	4	43
Dygdała Jerzy — Wielkie miasta Prus Królewskich wobec reformy menniczej z lat 1765—1766	3	105
Fritze Konrad — O eksporcie produktów rolnych z południowo-zachodniego obszaru Bałtyku w XII—XIV w.	1	9
Guldon Zenon — Organizacja bractw szyprow, sterników i mierników zbożowych w Polsce północnej w XVI—XVII w.	3	67
Jasiński Kazimierz — Zburzenie miasta Gdańska przez zakon krzyżacki w 1308 r.	3	25
Kozłowski Ryszard — Z przemian ludnościowych w województwie bydgoskim (pomorskim) w latach 1945—1948		
(część I)	2	51
(część II)	4	93
Łowmiański Henryk — Trzy koncepcje feudalizmu w historiografii polskiej do roku 1939	3	9
Mączak Antoni — Oledrzy i gburzy w dzierzawie zajczkowskiej województwa pomorskiego. Emfiteuza w systemie folwarczno-pańszczyńlanym XVI—XVII w.	4	77
Piątkowski Andrzej — Nowe nad Wisłą w pierwszej połowie XIX wieku. Z problematyki gospodarczo-społecznej mniejszych miast Prus Zachodnich	3	125
Rymar Edward — „Wartizlaus Zlaunin”. Przyczynek do rodowodu książąt zachodniopomorskich w XII w.	4	9
Salmonowicz Stanisław — O reglamentacji obyczajowości mieszczańskiej w Toruniu w XVI—XVIII wieku. (Zarys problematyki)	3	87
Tyszwiewicz Janusz — Stalag XX A. Obóz jeńców wojennych w Toruniu w latach 1939—1945	1	51
Wachowiak Bogdan — Stan i potrzeby badań nad dziejami Pomorza Zachodniego w XVI—XVIII wieku	2	9
Widernik Mieczysław — Gdynia — czynnik integracji Pomorza Gdańskiego z pozostałymi ziemiami polskimi w latach 1920—1939	2	33
Wyczański Andrzej — Kobiety — kierowniczk folwarków w starostwie sieradzkim w XVI wieku	3	25
Zientara Benedykt — Sprawy pruskie w polityce Henryka Brodatego	4	27

Przeglądy badań

Niitemaa Vilho — Fińskie projekty badań historii emigracji zamorskiej	2	63
Tarvel Enn — Problematyka fińskiego czasopisma historycznego „Historiallinen Aika-kauskirja” w latach 1970—1974	3	143

Dyskusje i polemiki

Dygdała Jerzy — Jeszcze o Prusach Królewskich i konfederacji barskiej w Wielkopolsce	1	149
Filipkowski Tadeusz — Warmia i Mazury w latach 1945—1974. Stan i program badań	2	103
Górski Karol — Pozagospodarcze czynniki kształtujące konsumpcję (XIV—XVIII w.). Tendencje i konieczności psychologiczne	2	71
Mincer Franciszek — Uwagi o stanie i potrzebach badań nad dziejami Prus Książęcych w XVI—XVII w.	1	125
Powierski Jan — Uwagi o starożytnych dziejach ziem pruskich	4	111
Szczygielski Wacław — Toruń i Prusy Królewskie a konfederacja barska w Wielkopolsce	1	129
Zytkowicz Leonid — Kilka uwag o handlu zewnętrznym Wielkiego Księstwa Litewskiego w ostatnich latach Rzeczypospolitej	2	87

Źródła i materiały

Koła Andrzej i Wilke Gerard — Zespół grołów bełtów do kusz z grodziska późnośredniowiecznego w Słoszewach koło Brodnicy w świetle odkryć z 1973 r.	1	81
Nowak Zenon — Materiały źródłowe do sprawy wyroku wrocławskiego Zygmunta Luksemburskiego w procesie polsko-krzyżackim z 1420 r.	3	149

Czacherowski Antoni — Losy biblioteki i archiwum klasztoru mogileńskiego	3	167
Golembiowski Maciej — Akta gruntowe i budowlane miasta Torunia (1793—1961) i ich wartość badawcza	4	139

Recenzje i omówienia

Acta Universitatis Nicolai Copernici. Historia IX, 1973 (Benedykt Zientara)	1	153
Askgaard F. — Kampen om Östersjön på Carl X Gustafs tid. Ett bidrag till Nordisk Sjökrigshistoria (Henryk Wisner)	4	159
Janosz-Biskupowa I. — Archiwum Ziemi Pruskiej. Studium archiwoznawcze (Kazimierz Orzechowski)	1	170
Böhm E. — Überseehandel und Flottenbau. Hanseatische Kaufmannschaft und die deutsche Seerüstung 1879—1902 (Marek Czapliński)	2	126
Böhning P. — Die nationalpolnische Bewegung in Westpreußen 1815—1871 (Szczepan Wier- chosławski)	1	174
Chamot J. — Bydgoska Fabryka Kabli 1923—1973 (Ryszard Sudziński)	4	174
Czerwińska W. — Rola państwa w polskiej gospodarce morskiej w latach 1919—1939 (Andrzej Brożek)	4	172
Enemark P. — Studier i toldregnskabsmateriale i begyndelsen af 16. århundrede. Med særligt henblik på dansk okseeksport (Bogdan Wierzbą)	2	118
Engels R. — Die preussische Verwaltung von Kammer und Regierung Gumbinnen 1724— —1870 (Stanisław Salmonowicz)	4	166
Die Erste Polnische Teilung 1772, wyd. F. B. Kaiser i B. Stasiewski (Stanisław Salmonowicz)	4	166
Ewe H. — Schiffe auf Siegel (Zbigniew Binerowski)	1	164
Excerpta Historica Nordica, Vol. 7, 1967—1969 (Stanisław Hoszowski)	3	175
Filomaci Pomorscy. Księga pamiątkowa sesji naukowej oraz zjazdu filomatów w Wejherowie w dniu 20 maja 1972 r. — opr. Szewsz J. (Andrzej Mańkiewicz)	4	170
Flora B. N. — Russko-pol'skije otnošenija i baltijskij vopros v konce XVI—načale XVII v. (Henryk Wisner)	2	124
Die Geheime Staatspolizei in den preussischen Ostprovinzen 1934—1936. Pommern 1934/35 im Spiegel von Gestapo — Lageberichten und Sachakten — opr. R. Thévoz, H. Branig, C. Lowenthal-Hensel (Bogusław Drewniak)	4	180
Gierszewski S. — Obywatele miast Polski przedrozbiorowej (Felix Kiryk)	2	115
Grot A. — Rozwój floty i żeglugi gdańskiej w latach 1600—1700 (Maria Bogucka)	3	184
Hansische Geschichtsblätter, Jg 92: 1974 (Henryk Samsonowicz)	3	176
Helbig H. — Gesellschaft und Wirtschaft der Mark Brandenburg im Mittelalter (Benedykt Zientara)	4	151
Herrmann A. — Der Deutsche Orden unter Walter von Cronberg (1525—1543) (Marian Biskup) Historia budownictwa okrętowego na Wybrzeżu Gdańskim (Henryk Stępnik i Jerzy Trzaska) Jastrzębski W. — Terror i zbrodnia. Eksterminacja ludności polskiej i żydowskiej w rejen- cji bydgoskiej w latach 1939—1945 (Barbara Bojarska)	3	181
Kahk J., Ligi H., Tarvel E. — Beiträge zur marxistischen Agrargeschichte Estlands der Feudalzeit (Andrzej Wyczański)	4	184
Kisch G. — Studien zur Rechts- und Sozialgeschichte des Deutschordenslandes Zenon Nowak)	1	169
Koczarowski E. — Flota polska w latach 1587—1632 (Jerzy Pertek)	4	161
Kromer M. — Historia prawdziwa o przygodzie żalosznej księżniczki finlandzkiego Jana i królowny polskiej Katarzyny — opr. J. Małek (Roman Marchwiński i Władysław Czapliński)	4	153
Lichtenstein E. — Die Juden der Freien Stadt Danzig unter der Herrschaft des National- sozialismus (Marek Andrzejewski)	2	129
Matowist M. — Wschód a Zachód Europy w XII—XVI wieku (Henryk Łowmiański)	1	165
Polska w okresie rozdrobienia feudalnego, pod red. H. Łowmiańskiego (Jan Pakulski)	2	109
Pullat R. — Gorodskoje naselenije burżuaznoj Estonii (Mieczysław Wojciechowski)	3	191
Russia Mediaevalis, t. 1: 1973 (Henryk Łowmiański)	3	179
Schildhauer J., Fritze K., Stark W. — Die Hanse. Deutscher Verlag der Wissenschaften (Henryk Samsonowicz)	2	107
Sliesorinas F. — 1830—1831 metų, sukilimas Lietuvoje (Marceli Kosman)	3	185
Sprenger H. — Heinrich Sabm. Kommunalpolitiker und Staatsmann (Marek Andrzejewski) Stadt und Land in der Geschichte des Ostseeraums, Wilhelm Koppe zum 65. Geburtstag überreicht von Freunden und Schülern, hrsg. K. Friedland (Henryk Samsonowicz)	1	177
Studia Historica Slavico-Germanica, t. 1—3: 1973—1974 (Wojciech Wrzesiński)	3	177
Symposium historiograficzne „Dzieje Polski na morzu” (Bogdan Wachowiak)	4	149
Szybiak I. — Szkolnictwo Komisji Edukacji Narodowej w Wielkim Księstwie Litewskim (Marceli Kosman)	1	173
Wermke E. — Bibliographie der Geschichte von Ost- und Westpreußen für die Jahre 1939—1970 (Henryk Baranowski)	3	193

Wermke E. — Bibliographie der Geschichte von Ost- und Westpreussen für die Jahre 1967—1970 (<i>Henryk Baranowski</i>)	1	179
Ziaja L. — PPS a polska polityka zagraniczna 1926—1939 (<i>Wojciech Wizesinski</i>)	4	178
Das Zinsbuch Bischof Johannes Kropidtos von Wloclawek vom Beginn des 15. Jhr., hrsg. P. Kriedte (<i>Maksymilian Grzegorz</i>)	2	112
Zoellner K. P. — Vom Strelasund zum Oslofjord. Untersuchungen zur Geschichte der Hanse und der Stadt Stralsund in der zweiten Hälfte des XVI Jahrhunderts (<i>Maria Bogucka</i>)	4	158

Kronika naukowa

Binerowski Z. — Konferencja Hanzeatyckiej Wspólnoty Pracy Niemieckiego Towarzystwa Historyków NRD w Mühlhausen	2	140
Janosz-Biskupowa I. — Konferencja historyków krajów nadbałtyckich w Tallinie	1	189
Golembiowski M. — Dyskusja na temat genezy i pierwotnego rozplanowania przestrzennego Torunia	1	185
Grzegorz M. — XIX Zjazd Hanzeatyckiej Wspólnoty Pracy NRD w Chociebużu (Cottbus)	1	183
Małłek J. — Kolokwium poświęcone kulturze miast nadbałtyckich w Elblągu	1	188
Zielińska-Melkowska K. — Jubileusz 65-lecia urodzin profesora Leonida Żytkowicza	3	197
Pakulski J. — Jubileusz 100-lecia Towarzystwa Naukowego w Toruniu 19 II—16 XII 1975	2	133

Nekrologi

Jasiński K. — Marian Gumowski (1881—1974)	1	191
Kalembka S., Wajda K. — Witold Łukaszewicz (1911—1975)	4	187

Dodatek

Baranowski H. — Bibliografia historii Pomorza Wschodniego i Zachodniego oraz krajów regionu Bałtyku za rok 1974	2	143
---	---	-----